

"גם לנשמה מגיע אוכל"

הלות לחסה חיזויס ואקטואליה לפי סדר פרשיות השבוע

פרשת וישלח שנת תשפ"ג

1. האם מלאכים יודעים מחשבות שבלב אדם? ומדוע שלח יעקב דווקא מלאכים לעשיו? הוכח מפרשת השבוע!
2. האם יש חיוב לאדם לחתן את בתו עם בחור רע שמא תחזירנו למוטב? הוכח מפרשת השבוע!
3. איזה היתר היה ליעקב לומר על עשיו הרשע שהוא כפני אלוקים והרי זה שקר ובזיון כלפי מעלה?
4. מדוע קבר יעקב את העבודה זרה של שכס באדמה, והרי עבודה זרה צריך לאבד ולא לקבור!!
5. צדיק ורשע הנכנסים ביחד לבית הכנסת, האם צריך/חייב לקום בפני הצדיק, כיון שזה נראה כאילו קם בפני הרשע? הוכח מפרשת השבוע!
6. איך היה מותר ליעקב לשלוח מתנות לעשיו הרי עובר על איסור לא תחנם?
7. אדם שנכנס למסגד/ מנזר וצריך להתפלל אחר כך כיצד עליו לנהוג?! הוכח מפרשת השבוע!
8. האם מותר ללכת עם מיליון דולר או שצריך להפקיד את הכסף בבנק ומה הדין ביהלומים?! הוכח מפרשת השבוע!
9. האם מותר לשלם מיסים ממעות מעשר כספים? הוכח מפרשת השבוע!
10. מדוע לא תיקנו לאכול גיד הנשה זכר לנס שנעשה ליעקב?
11. האם מותר להיכנס לשירותים במסעדה שמוכרים שם טריפות ונבילות? הוכח מפרשת השבוע!
12. קבלן שיפוצים שאוכל בשלחן אחד עם פועלים ערבים האם מותר לו לאכול בשר כאשר הם אוכלים חלב? הוכח מפרשת השבוע!
13. האם מלאכים אומרים שירה גם ביום או רק בלילה? הוכח מפרשת השבוע!
14. מי שיש לו אשה רשע האם מותר לנדור ולא לשלם כדי שתמות אשתו? הוכח מפרשת השבוע!
15. מי שיש לו בת טובה האם יש לו חיוב לחתן אותה עם בחור רע שמא תחזירנו למוטב? הוכח מפרשת השבוע!
16. האם מותר להיות שדכן כדי לזווג עכו"ם? הוכח מפרשת השבוע!

ברכת עזל טוב וישפע ברכות למחזותינו היקרים משפחת לוי היקרה הי"ו

בהיכנס חתן הבר מצווה הבחור היקר והחשוב יניק וחכים יוסף מצליח הי"ו

לעול תורה ומצוות, יהי רצון שיתגדל בתורה וביראת שמים טהורה וטהורה שיהוריך ומוריך ישייכו לרווח עמך ומכל שאר הילדים והנכדים רוב נחת יהודי ותתעבד לאילנא רברבא והיית כגן רוזה וכמעין אישר לא יכזבו מימינו אכי"ר.

עלון זה יוצא לאור בס"ד ע"י בית המדרש "בית - יוסף"

לע"נ רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן

רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

ניתן לקבל את העלון מידי שבוע: בהודעה ליוצא: 052-8144488 או בהודעה למייל: m3138357@gmail.com

במחשבה תחילה: "מה אני יכול לעשות?" זו סתם שאלה רטורית. מי ששואל אותה לא מחפש תשובות והצעות. המשמעות האמיתית של השאלה היא: "תראו את המציאות, אל תהיו נאיביים, אנשים כמונו לא יכולים לעשות כלום." היהדות אומרת שלא המחשבים הם אלה שיצמיחו דור חדש של מנהיגים חושבים, אלא אמונה באלוקים שדורש מאתנו לנסות.

בפרשת השבוע אנו לומדים כיצד מתכוון יעקב למפגש עם צבאו המאיים של עשיו. יעקב נערך למלחמה, הוא מתפלל וגם יוזם פעולה מתוככמת: הוא משחד את עשיו שלא להילחם בו, בכך שהוא שולח אליו 'עדרים' של עבדים נושאי מתנות. הוא לא שולח מתנה אחת גדולה, אלא מנסה לשבור את שנתו של אחיו באמצעות זרם מתמשך של מתנות. לב האדם מתקשה לשנוא מישהו שטוב כלפיו לאורך זמן. כמה קל לנפנף גילוי בודד של נדיבות, אבל לנתנה המתמשכת של יעקב חייבת להיות השפעה עמוקה.

ובכן, אם ליעקב הייתה תכנית כל כך מוצלחת, לשם מה הוא צריך גם להתפלל? ואם הוא התפלל, למה הוא היה צריך לעבוד קשה וגם לפזר מנכסיו? והתשובה לכך היא: יעקב ידע שאם הוא באמת ינסה - הקב"ה יעזור. ישנם סיכויים גדולים יותר שהאדם המאמין שמתפלל לאלוקיו יהיה אקטיביסט, מאשר האדם האתאיסט. מי שמאמין שהאלוקים לצדו, ושואם רק ישתדל ה' כבר יעזור לו, יהיה נכון לצאת לכל קרב.

מתוך כך מתעוררת שאלה נוספת: אפשר להבין שהאלוקים מבקש מאתנו לעשות איזושהי השתדלות סמלית, אבל אם התוצאה מונחת בכל מקרה בידי של האלוקים, למה אנחנו צריכים לעשות השתדלות מלאה, עם תכניות ותכנונים מתוככמים?

כדי לענות על השאלה, אנחנו צריכים להבין קודם כל מעט מהפילוסופיה הבסיסית של היהדות. האלוקים, לגבי זה שמאמין בו באמת, הוא לא רק זה שמציל אותנו בזמני צרה ומצוקה. הוא גם זה שמכניס אותנו למצבים האלה מלכתחילה!

אם אנחנו מוכנסים למצב סכנה, מוטל עלינו להשתמש בכל הכלים שעומדים לרשותנו כדי לצאת ממנו. אל מול אריה שואג, דע שהאלוקים אשר העמיד את האריה מולך הוא זה שנתן לך את האקדח. הוא רוצה שאתה תפתור את הבעיה. לכן, כשיעקב עמד מול הבעיה מטילת האימה בדמות צבאו המתקרב של עשיו, הוא ידע שהאלוקים הכניס אותו לסיטואציה הזאת, כדי שהוא ימצא דרך להיחלץ ממנה.

היה הייתה עיירה קטנה שהנהר הסמוך אליה עלה על גדותיו והחל להציף אותה. כאשר מפלס המים החל לעלות, נסעו ברחובות העיירה אנשי כוחות ההצלה, וקראו לכל האנשים לפנות מיד את בתיהם.

אדם אחד בשם יונה סרב לעזוב. "אני מחכה שהאלוקים יציל אותי", הוא אמר.

שעה לאחר מכן, כאשר השיטפונות רק התגברו, נאלץ יונה לעלות לקומה השנייה בביתו. בשלב זה עברה שם סירה, והחותרים בה קראו לו: "יונה, בוא תעלה על הסיפון, באנו להציל אותך!"

"אין צורך", הוא אמר, "אני מחכה שהאלוקים יציל אותי".

שעה לאחר מכן ישב יונה כבר על הגג, ורק זמן קצר נותר עד שגם מפלט אחרון זה יוצף במים. מסוק עצר מעליו ושילשל לעברו סולם. "לא תודה", אמר יונה, "אני מחכה שהאלוקים יציל אותי".

המים המשיכו לגאות ולא חלף זמן רב עד שיונה נסחף וטבע. הוא הגיע לשמים נרגז מאוד, ודרש לשוחח מיד עם האלוקים. "אני בטחתי בך", הוא אמר בכעס לאלוקים, "ואתה לא הצלת אותי!"

"מה זאת אומרת לא הצלתי אותך?" ענה לו האלוקים, "ומי לדעתך שלח אליך רכב הצלה, סירה ובסוף אפילו מסוק?!"

למה אותם אנשים, שהם מומחים כשמדובר בפרנסה, הופכים להיות "כלומניקים" כשמדובר בפתרון בעיות בקהילה, בדילמות חברתיות, או בקשיים האישיים שלהם עצמם?

האם מלאכים יודעים מחשבות שבלב אדם? ומדוע שלח יעקב דווקא מלאכים לעשיו? הוכח מפרשת השבוע!

וכן האליה רבה (סימן ק"א סק"ח) הקשה על דבריו של על התוספות וז"ל: ולא פירשו מנין להם דבר זה, דהרי מלאכים יודעים מחשבות שבלב.

וכן השפת אמת על מסכת שבת (דף י"ב ע"ב) הקשה: וז"ל מיהו בחסרון ידיעתי לא ידעתי מנא ליה לתוספות וסייעתם בפשיטות, שמלאכי השרת יודעים מחשבות בני אדם, וכמדומה לי שבזוהר כתוב בכמה מקומות דלא ידעו אלא מה שנימסר להו למידע, אם כן צריך לומר דגם מחשבות בני אדם אינם יודעים, ועיינתי בזוהר פרשת וירא גבי איה שרה אשתך כתב כך, ואולי סבירה להו לתוספות שדווקא בהאי עלמא אמר דלא ידעו, אבל כשהם למעלה יודעין, אבל לפע"ד אף אם יהיה מקומות להוכיח דמלאכים יודעין מחשבות בני אדם. מכל מקום אפשר דיש מלאכים מיוחדים להכניס תפלות בני אדם לפני הקב"ה והם אינם יודעין מחשבות אלא הדיבור ולכך צריך להוציא דברי תפלה מפיו דווקא כדכתיב עוף השמים יוליך את הקול, אם כן נראה דיש לקול מלאכים מיוחדים וכן לדיבור.

ובנועם אלימלך (פרשת בהעלותך) כתב: אפשר לומר שבאמת אין המלאכים יודעין מחשבה שבלב רק באופן זה, דהנה המלאכים הממונים על התפלה הם מעלין את תפלת ישראל לפני הקב"ה ועושים עטרה על ראשו והם צריכים להבחין בין תפלה כשרה וצלולה ובין תפלה הנמצא בה מחשבת פסול חלילה, כי תפלה זו לא תעלה לריח ניחוח לה' ולכאורה לדברי האומר דאין יודעין מחשבה שבלב אין יודעין להבחין, אלא שזה נתן להם השם יתברך שיריחו בהתפלות.

והמהר"י אסאד בספרו שו"ת יהודה יעלה (אורח חיים סימן מ') כתב בשם ספר פורת יוסף (פרשת וירא): שיש חילוק בין המלאכים הנקראים מלאכי השרת לבין שאר המלאכים. כי אותם המשרתים פני השכינה והם נקראים מלאכי שרת אלו יודעים אפילו מה שנמצא

"וישלח יעקב מלאכים" (ל"ב ד) וכתב רש"י: מלאכים ממש.

האור החיים והשל"ה הקדוש הקשו: למה יעקב השתמש במלאכים משרתי עליון ללא צורך והרי השליחות הזו יכולה הייתה להיעשות על ידי בני אדם, והרי אסור להטריח ולהשתמש לחינם במלאכים?!

ונראה לתרץ שאם נאמר שמלאכים יודעים מחשבות אדם, אפשר שלכן שלח יעקב דווקא מלאכים ממש, ולא שלוחי בשר ודם, משום שהמלאכים יכולים לבחון ולדעת את כוונותיו של עשיו, לכן שלח דווקא מלאכים.

והנה עצם הדבר שמלאכים אכן יודעים מה הם מחשבות בני אדם אינו מוסכם: דהנה נאמר בגמרא במסכת שבת (דף י"ב ע"ב): אמר רבי יוחנן כל השואל צרכיו בלשון ארמי אין מלאכי השרת נזקקים לו, שאין מלאכי השרת מכירים ויודעים לשון ארמי. והקשו התוספות במקום: ותימה דאפילו מחשבה שבלב כל אדם יודעים, ולשון ארמי אין יודעים, אם כן רואים דסבירא להו שמלאכים יודעים מחשבות שבלב.

וביעבי"ץ בגמרא במסכת שבת (דף י"ב ע"ב) הקשה על דברי התוספות וז"ל: מנא להו הא? והנה נאמר בפסוק: "ויאמרו אליו איזה שרה אשתך" (בראשית י"ח ט) הרי שלא ידעו אפילו מה שנראה בחוש, וכל שכן מחשבה שבלב, ולעני"ד פשוט אין יודע מחשבות אדם כי אם השם לבדו. וכן החיד"א בספרו פתח עיניים על מסכת סנהדרין (דף י"ט ע"א) כתב שדברי התוספות תמהים: שמהכתובים נראה שהמלאכים אינם יודעים מחשבות, וכל שלא ידענו מהיכא פשיטא להו לשיטת תוספות הכי נקטינן כמשמעות הכתובים, וכמו שכתוב (דברי הימים ב' ו' ל) "כי אתה לבדך ידעת את לבב כל בני האדם".

בתוך בלב של האדם אפילו מה האדם חושב, אבל שאר מלאכים אינם יודעים מאומה רק לאותו דבר ספציפי שנשלחו אליו אבל לא דבר אחר כלל.

האם יש חיוב לאדם לחתן את בתו עם בחור רע שמא תחזירנו למוטב? הוכח מפרשת השבוע!

”ואת אחד עשר ילדיה” (ל”ב כ”ג)

ובשו”ת מים חיים הקשה: והא קיימ”ל אה”ע (סימן נ” סק”ה) דאם קלקל המשוך מעשיו יכולה לחזור בה, וקל וחומר מה אם כבר נשתדך יכולה לחזור בו, אם נתקלקלו מעשיו ק”ו שלא ייתן את ביתו לאדם כזה. אם כן, למה נענש יעקב כשהחביא את דינה בתיבה? ומתוך, שאם נדקדק בלשון רש”י שכתב: ”שמנעה מאחיו שמא תחזירנו למוטב” לכאורה היה צריך להיות כתוב: ”שמנעה מאחיו ושמא הייתה מחזירה אותו למוטב” ועל כרכך צריך לומר שכוונת רש”י היא: שאם יעקב היה מונעה משום שעשיו היה רשע ושמא יקלקל את דינה לא היה נענש, ומזה יעקב לא פחד שהוא הכיר וידע מי זו דינה שהיא צדקת ולא תקלקל את מעשיה, ומה שמנעה מעשיו אחיו זה היה בגלל שהוא שנה אותו רשע גמור ולא היה רוצה יעקב שדינה תחזיר את עשיו למוטב, וזה מה שדקדק רש”י ”שמא תחזירו למוטב” – הכוונה היא שיעקב לא היה רוצה שעשיו יחזור למוטב על ידי דינה.

ובתורה תמימה (הערות בראשית ל”ב הערה ט) הקשה: וצריך ביאור היכן מצינו כהאי גוונה שיהיה חובה על אדם למסור את ביתו לרשע שמא תחזירנו למוטב, והרי כנגד זה יש את החשש שמא עשיו ידרדר אותה ויהפוך אותה גם למרשעת! ואפשר לומר בזה שהיא תחזירנו למוטב, אבל מפני זה גופא לא רצה יעקב להשיא את דינה לעשיו כדי שדינה לא תחזיר את עשיו בתשובה – בגלל השנאה ביניהם.

החזון איש תירץ: שהיה גלוי וידוע ברוח הקודש שדינה תחזיר את עשיו למוטב, ואילו יעקב היה נותן אל ליבו לדבר היה מגלה זאת ברוח הקודש, אבל אנחנו לא יכולים לדעת לכן לנו אסור לעשות כך.

איזה היתר היה ליעקב לומר על עשיו הרשע שהוא כפני אלוקים והרי זה שקר ובזיון כלפי מעלה?

החזקוני, הספורנו, והכלי יקר מבארים: שכוונתו של יעקב היה לומר כמו שהרואה פני אלוהים שלוש פעמים בשנה כתיב (שמות כג טו) ”ולא יראו פני ריקם”, כי צריך להביא עולות ראייה, כך אין אני חפץ לראות פניך ריקם על כן אני מבקש שתקבל מנחתי.

האלשיך הקדוש מתרץ: ראוי מנחתי אליך כי על כן ראיתי פניך ונבהלתי ממך פן אמות בידך כמי שרואה פני אלוהים, כלומר כיום המוות שאין אדם מת עד ראות פני אלוהים, ומאז אינו ניצול ממנו כמו שנאמר (שמות לג) ”כי לא יראני האדם וחי”, ועם כל זה נהפכת לי ותרצני.

החיד”א בספרו פני דוד בשם הרב מהר”ר יונתן מתרץ: כמו דקימ”ל דאסור להסתכל בקשת ולבנה ונשיאות כפים של הכהן וכיוצא וגם אסור להסתכל בפני אדם רשע, וזה שאמר ראיתי פניך כראות פני אלוהים דאסור להסתכל בקשת וכיוצא וכן אסור להסתכל בפניך שאתה רשע והשיווי הוא דאסור להסתכל אלא ראה קלה אמנם הא כדאיתא והא כדאיתא זה שלא ליהנות מהקדושה כ”י. ולהסתכל בפני רשע שלא יומשך מהסט”א.

באגרא דכלה (פרשת וישלח) מתרץ: רצונו לומר מה שאתה רואה שאני מסתכל בפניך, הלא אסור להסתכל בפני אדם, הוא כראות פני אלוהים, כי השכינה עברה לפני יעקב כמו שדרשו על והוא עבר לפניכם, על כן מה שהיה נראה לעין שיעקב מסתכל בפניו, הוא לא היה רק שראה פני אלוהים ההולך לפניו, ויתפרש כראות כ”ף הזמן, רצונו לומר אני רואה פני השכינה אז אני רשאי להסתכל בפניך, כי איני רואה אותך רק את השכינה.

וכתב רש”י: ודינה היכן הייתה? נתנה בתיבה ונעל בפניה שלא ייתן בה עשיו את עיניו, ולכן נענש יעקב שמנעה מאחיו שמא תחזירנו למוטב, ונפלה ביד שכם.

וצריך להבין מדוע נענש יעקב? וכי שמענו על חיוב לאדם לתת את ביתו כדי שתתחתן עם אדם רשע? והרי נאמר בגמרא במסכת פסחים (דף מ”ט ע”ב): תניא, היה רבי מאיר אומר כל המשיא את ביתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה בפני הארץ, אם כן רואים שיש איסור לאבא לחתן את ביתו עם עם הארץ ולא אמרינן שצריך לתת שמא תחזירנו למוטב?

והנה במושג זקנים לבעלי התוספות הקשה וז”ל: וכי מי שיש לו אח משומד ישיא לו את ביתו שהיא בת שש שנים כאשר הייתה דינה? ושמא יש לומר שקיבל עליו תשובה על מנת שלא יזלזל כמו שנאמר ”נסעה ונלכה ואלכה לנגדך” – בשווה ביהדות.

ורבנו עובדיה מברטנורה (בספרו עמך נקרא) כתב: לפי שיעקב נתכוון לרעה שלא היה רוצה שאחיו יהיה צדיק כדי שלא תתקיים בו הברכה ”הוזה גביר לאחידך” לכן נענש, שאם לא כן לא היה נענש, אלא אדרבה היה נחשב לו זכות שמנעה להתחתן עם אדם רשע.

”ויאמר יעקב אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלוהים ותרצני” (לג ו).

והקשו הספורנו, הכלי יקר, וכן החיד”א בספרו פני דוד: יש לעיין איך היה מותר ליעקב לומר על עשיו הרשע שפניו כפני אלוקים והרי זה שקר וגם כן בזיון כלפי מעלה?

א. בגמרא במסכת סוטה (דף מ”א ע”ב) יליף מכאן ר’ שמעון בן לקיש מקור להא דדרש ר’ יהודה בר מערבה, ואי תימא ר’ שמעון בן פזי מותר להחניף לרשעים בעולם הזה, אבל רבי לוי פליג עליו וברש”י שם דאמר לא להחניפו נתכוון אלא לאיים עליו ולהודיעו שהוא רגיל לראות מלאכים, עיין ברש”י (בפרשה) דאמר רבי לוי משל של יעקב ועשו, למה הדבר דומה לאדם שיומן את חברו והכיר בו שמבקש להורגו, אמר לו טעם תבשיל זה שאני טועם כתבשיל שטעמתי בבית המלך, אמר ידע ליה מלכא, מיסתפי ולא קטיל ליה.

ובמהרש”א בגמרא במסכת סוטה (שם) כתב הא ודאי דלפי רבי לוי נמי הא דהחניף יעקב לעשו במנחה ששלח לו ובשאר חניפות כדי שיתפייס, אלא דכוונתו שלא החניף לו בדבר שאינו אמת אלא לאיים עליו הזכיר לו שרגיל הוא במלאכים והוא בעצמו המשל הזה שמשבח התבשיל אינו אלא משום לאיים עליו וכן פירש”י בחומש לדברי ר’ לוי וז”ל כי כדאי והגון כו’ והן חשובים לי כראיית פני המלאך כו’ ולמה הזכיר לו ראיית המלאך כדי שיתירא ממנו ראה המלאך וניצול כו’ עכ”ל ומיהו מה שפירש”י שם כדי כו’ ראה מלאכים וניצול כו’ טפי נראה כפירש”י בשמעתין לאיים עליו ולהודיעו שהוא רגיל במלאכים עכ”ל והוא דומה ממש אל המשל להודיע לשונאו שיש לו עוזרים.

”וַיִּקְחוּ כָּל הַתְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּלוּ לָבוֹ תְּקוּזוֹ אֶת הַתְּרוּמָה”

אתה שתמיד רצית להנציח את הקרובים לך בצורה מכובדת זו ההזדמנות שלך!
אנו נערכים לגיוס תרומות עבור הרחבת האדרת ושיפוץ בית המדרש, וקניית ארון קודש חדש גדול וטוב
לספרי התורה וכל כלי הקודש. ניתן להנציח קרובים וידידים לזיכרון עולם בהיכל ה'.
לפרטים: הרב יוסף ויצמן: 052-8144488 הרב שמעון נעים: 058-7700681
ניתן לתרום ולסייע גם בביט בטלפון מספר: 052-8144488

מדוע קבר יעקב את העבודה זרה של שכם באדמה, והרי עבודה זרה צריך לאבד ולא לקבור!?

ולהקריב לפניו קרבן, כאשר צווה להם בטבילה וחלוף הבגדים, והיה די להם בקבורה, ולכן טמן אותם תחת האלה במקום שלא יעבדו את האדמה ולא יזרעו בה.

ובשו"ת יהודה יעלה (למהר"י אסאד ח"א יו"ד סימן כ"ט) הקשה על הרמב"ן יש להבין שעמד על העבודה זרה שהטמין יעקב בקבורה ולא דינם בשחיקה ושריפה, הויה ליה להקדים לתמוה על לקיחת בניו העבודה מתחילה ועברו על לא תביא תועבה. ואומר המהר"י אסאד: דיש לומר כדעת הר"י חיים (בתוספות ע"ז דף כ"א) בשם הירושלמי: שהאיסור שנאמר "לא תביא תועבה אל בתיך" מדובר דווקא בארץ ישראל ולא בחו"ל.

רבנו בחיי מבאר: מכיוון שיעקב היה באמצע הדרך, לכן הוא לא היה יכול להוליך את העבודה זרה לים המלח, וכן הוא לא יכול גם לשרוף אותה כי הוא פחד להתעכב כדי שהעמים שסביבו לא יתקבצו וילחמו עמו.

צדיק ורשע הנכנסים ביחד לבית הכנסת, האם צריך/חייב לקום בפני הצדיק, כיון שזה נראה כאילו קם בפני הרשע? הוכח מפרשת השבוע!

מכיוון שמחויב לקום מפני הצדיק ולכבדו, לא שייך בזה מראית עין, ועשה של כבוד התורה עדיף ואי אפשר לדחות הך עשה מחשב דמראית עין.

אולם בספר עשרה מאמרות (לרמ"ע מפאנו, מאמר חקור דין ח"ג פ"ד) מבואר שיש בזה חשש מראית העין. שכתב שלא נמסרה מחיית עמלק אלא ביד בנימין, שלא השתחוה לעשו כיתר אחיו שעדין לא נולד בשעה שהוא עבר לפניו וישתחוו יעקב וכל נשיו הנה וילדיהן, ואף על פי שכולם לא השתחוו אלא לשכינה כדברי הזוהר דדריש ו"הוא" עובר לפניו, מכל מקום יש בו משום מראית העין כי הא דפרצופות המקלחות מים לא ישחה וישתה והקב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה".

וכן כתב השל"ה (מסכת מגילה פרק תורה אור) שלא מצאו חז"ל התנצלות כי אם ליעקב לבדו, אמנם השבטים כרעו ונפלו, ובנימין הצדיק שעדיין לא נולד לא בא לעשו מידו שום חיזוק ושום השפעה.

איך היה מותר ליעקב לשלוח מתנות לעשיו הרי עובר על איסור לא תחנם?

עוד אפשר לומר על פי מה שכתבו התוספות בגמרא במסכת עירובין (דף ס"ד ע"ב) שאפילו מתנה ממש, הא דאסור ליתן לעכו"ם היינו דווקא בעכו"ם עני שאין לו מה יאכל ובמתנה זו הוא מחיהו, לכן אסור, אבל בעכו"ם עשיר שבלי זו המתנה יש לו הרבה שרי, לפי זה אתי שפיר, דהרי עשיו היה עשיר גדל לכן היה מותר לתת לו מתנה.

ועוד אפשר לתרץ על פי מה דאמרינן בגמרא במסכת קידושין (דף י"ח ע"א) דעשיו דין ישראל מותר, ולא מצינו שיהא אסור לתת מתנה למומר, דרק לבן נח אסור לתת מתנה. ועוד מכיוון שיעקב היה במצב של פיקוח נפש, שהיה ירא מעשיו לכן היה מותר לתת לו מתנות לפיכך.

אדם שנכנס למסגד/ מנזר וצריך להתפלל אחר כך כיצד עליו לנהוג?! הוכח מפרשת השבוע!

שהיו עליהם בעת שבזו הביזה שהיו בהם עבודה זרה, ואם תאמר למה יחוש להחלפת בגדים והלא אין אדם וכלים מקבלים טומאה אלא מאב הטומאה ובגדים אלו לו יהיה שנגעו בעבודה זרה עצמה אינם נעשים אב הטומאה ואינם מטמאים אדם, יראה כיון שמצינו קריאת שם לעבודה זרה מתים כמו שכתוב בתהלים (ק"ו) "ויאכלו זבחי מתים" ואומרת הגמרא במסכת חולין (דף ג' ע"א) חרב הרי הוא

"ויתנו אל יעקב את כל אלוהי הניכר אשר בידיים וכ"ו ויטמון אותם יעקב" (ל"ה ד)

ומקשה הרמב"ן, הספורנו, והרא"ש: הרי יעקב אבינו שמר את כל התורה כולה שהרי הוא מעיד על עצמו "עם לבן גרתי – ותרי"ג מצוות שמרתי" אם כן כאשר נתנו בני ביתו ליעקב את אלוהי הניכר שהיה להם מהשלל שלקחו משכם, למה יעקב טמן אותם באדמה "תחת האלה אשר עם שכם". הרי יעקב היה צריך לשרוף אותם ולאבדם – שהרי דינם בשריפה ולא בגניזה, וכך אומרת הגמרא במסכת ע"ז (דף מ"ג ע"ב) עבודה זרה מפורר וזורה לרוח או מטיל לים – ואינם מן הנקברים!?

הרמב"ן והספורנו מתרצים: שבני יעקב לא לקחו עבודה זרה ומשמשיה משכם עד שהתבטלה והותרה להם, שהרי אומרת הגמרא במסכת עבודה זרה (דף מ"ג ע"א) העכו"ם מבטל עבודה זרה בעל כרחו. ולאחר שהעבודה זרה מתבטלת היא מותרת להם. אבל יעקב צווה להסיר אותה לטהרת הקדש שיהיו ראויים לעבוד את השם

"והוא עבר לפניו וישתחוו ארצה שבע פעמים עד גישתו עד אחיו" (ל"ג ג)

רבי שמעון בר יוחאי בזהר הקדוש (ח"א קע"א ע"פ מתוק מדבש) הקשה: וכי אפשר העלות על הדעת שיעקב הבחיר שבאבות השתחוה לעשיו הרשע שהיה בצד של אל אחר ומי שהשתחוה לו נחשב כאילו משתחוה לאל אחר?

אלא ש"הוא" עובר לפניו, נאמר על השכינה העליונה שהלכה לפני יעקב וכשראה אותה יעקב אמר הרי עתה השעה להשתחוות להקב"ה שהוא הולך לפניו, וכנגדו כרע והשתחוה ז' פעמים, אלא שעשיו חשב שכנגדו השתחוה יעקב. - מבואר מדברי הזוהר שבאמת יעקב לא השתחוה לעשיו. אלא השתחוה לקב"ה רק היה נראה כמו שמשתחוה לעשיו (ועיין בפירוש הרמ"ק שם על הזוהר מה שמוציא מכאן שאם רואים צדיק עושה מעשה שנראה ממנו שאינו נכון אין להרהר אחריו)

ובשו"ת דברי יציב (יו"ד סי' קל"ב) דן לפי דברי הזוהר הקדוש מה לעשות במצות קימה והידור באם נכנסים יחד צדיק ורשע? וכתב:

"וייקח מן הבא בידו מנחה לעשיו" (ל"ב ט"ו)

ומקשה ר' יונתן אייבשיץ ביערות דבש: איך היה מותר ליעקב לשלוח מתנות לעשיו, הרי הגמרא במסכת עבודה זרה (דף כ ע"א) אומרת שאסור לתת מתנה לעכו"ם דכתוב לא תחנם - לא תיתן להם מתנות תחנם?

ונראה לומר על פי מה שכתבו התוספות בגמרא במסכת עירובין (דף ס"ד ע"ב) שבעכו"ם שמכירו מותר, שהוא בטוח שעל ידי המתנה יעשה לו העכו"ם לפעמים טובות, ואם כן אין זה נחשב כמו מתנה אלא כמכירה, לפי זה אתי שפיר שהיה מותר לשלוח מתנות לעשיו כיון דכל המטרה שלא ירע לו.

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו יערות דבש כתב: שעשיו לא רצה לקחת המתנות מכיוון שעשיו חשב שיעקב נותן לו המתנות, משום שרוצה תמורת זה טובת הנאה.

"והחליפו שמלותיכם" (ל"ה ב')

כתב באור החיים הקדוש על פי מה שכתב הרמב"ם בהלכות אבות הטומאה (פרק ו) וז"ל: "כל אב הטומאה שמטמא במגע ובמשא בין אב וכו' אדם הנוגע בו או הנושא מטמא בגדים בשעת מגעו וכו' ע"כ, לזה אמר להם שאפילו לא נגעו השמלות בעבודה זרה הרי הם טמאים וצריכים להחליפם, ולזה דקדק לומר שמלותיכם – פירוש: אותם

כחלל, וכתב הרמב"ם בהלכות טומאת מת (פרק ה) וזה לשונו: והוא הדין לשאר כלים וכו' ובגדים, אם כן נעשו הבגדים כטומאת עבודה זרה עצמה ולכן ציווה יעקב להחליף הבגדים.

האם מותר ללכת עם מיליון דולר או שצריך להפקיד את הכסף בבנק ומה הדין ביהלומים?! הוכח מפרשת השבוע!

בזה כפושע, ועיין ברש"י שכתב בשם המדרש תנחומא ישן וישלח על הפסוק "ויבא יעקב שלם מן הבא בידו" (פרשת וישלח ל"ב י"ד) אבנים טובות ומרגליות שאדם צר בצרור ונושאם בידו עיין שם, הרי מוכח שדרך לישא אבנים טובים בידו, ועדיין צ"ע בזה, ולגבי כסף הלא מבואר בגמרא בבא מציעה (דף מ"ב ע"א) ובמרן בשולחן ערוך (ח"מ סימן רצ"א סעיף כ) מהפסוק של "וצרת הכסף בידך" עיין שם, ועיין באריכות בפתחי תשובה (שם אות ז).

בשו"ת דוב מישרים (ח"ד ליקוטי תשובות והערות ח"ב) נשאל על דין תורה שהובא לפנינו מעשה בשני שותפים שהיו סוחרים ביהלומים ובאבנים טובות ולקח אחד הצרור בידו למכור, ואירע אסון שנאבד או נגנב ממנו, ותובע השותף השני בטענה שנחשב כפושע שהיה לו להטמינו בבגדו יפה, ואמנם השותפות הייתה באופן כזה שחייב בפשיעה כפי שמבואר בדברי מרן השולחן ערוך (ח"מ סימן קע"ו סעיף ח') וברמ"א (שם) דעל כל פנים הוי כשומר חנם עיין שם ובפתחי תשובה (סק"י) ממשיך וכותב: אולם לכאורה צריך עיון אם נחשב

האם מותר לשלם מיסים ממעות מעשר כספים? הוכח מפרשת השבוע!

פורע חובו מן הצדקה, תדע דהא גם במה שאדם זן בניו הקטנים אמרינן בגמרא במסכת כתובות (דף נ' ע"א) דהוי בכלל עושה צדקה בכל עת, וכי סלקה דעתך שיוציא אדם מעשר שלו לזון בניו הקטנים.

וכן כתב בשו"ת חוות יאיר (סימן רכ"ד) דהא דאמרינן שמיסים נחשב לצדקה, אין הכוונה שהנותן מסים כבר קיים מצות צדקה. ובספר ראשון לציון מהאור החיים (יו"ד סימן רמ"ט) כתב: נראה שעל כל פנים לא מחייב לתת מעשר, אלא אחר שייטול שיעור המס, לא שיתחייב לתת המעשר עליו, והוא צריך לתתו למס, הגם שהוא ריווח לו, הרי הוא נותנו במס, דהויה כצדקה.

והביא ראה: מהא דקמ"ל דפאה פטורה מן המעשר, כיון שצריך לתתו אינו נחשב מן המניין, אם כן הוא הדין כאן אינו צריך לעשר כיון שצריך לתתו למס אינו מן המניין.

והחיד"א בספרו ברכי יוסף (יורה דעה סימן רמ"ט ס"ק י"ט) הביא את דבריו: וכתב יש לפקפק קצת בדמיונו, דשאני פאה דילפינן מקרא, כמבואר בירושלמי ריש מסכת מעשרות וכן פ"ק דחלה (ה"ג) ועיין ברש"י בגמרא במסכת סוטה (דף מ"ג).

והגר"י וייס זצ"ל בשו"ת מנחת יצחק (חלק ה' סימן ל"ד) כתב שלהלכה למעשה, לא נראה כן מדברי הפוסקים, ואי אפשר לנכות המעשר מן המס, וצריך לתת מעשר גם על המס.

מדוע לא תיקנו לאכול גיד הנשה זכר לנס שנעשה ליעקב?

בלויה ולא יענשו פעם אחרת ברישול לוי, ולכך הוזהר ללוות את יוסף בנו כאשר שלחו אל אחיו ולא נענשו שניהם.

וכן כתב בחזקוני ז"ל: כלומר בדין הוא שיש לקנוס ולענוש בני ישראל מאכילת גיד הנשה שהניחו את אביהם הולך יחידי כדכתיב ויותר יעקב לבדו. והן היו גיבורים והיה להם להמתין אביהם ולסייעו אם יצטרך והם לא עשו לו לוייה והזקק על ידם ומכאן ואילך יהיה להם לזכר ויהיו זריזים במצות לוייה ולכך ליווה יעקב את יוסף.

הספורנו כתב: כדי שיהיה ההיזק אשר הורה בנגיעת כף הירך היוזק בדבר בלתי נחשב אצלנו.

האור החיים כתב: לצד שנודעזע הגיד ממקור הקדושה ושלט בו הקליפה בחינה זו בכל מקום שהיא נטמאה ואסרה הבורא כי הוא היודע, ותמצא סוד בזה כי גיד זה אין בו טעם והוא סימן לבחינת הקליפה כי אין בה טעם כיון שנעקרה קדושה ממנו, ויש בזה פשטים לומר אלא שהעיקר כמו שכתבתי.

יש להקשות: לפי הטעם שזה היה זכר לנס, מדוע לא ציוותה התורה לאכול את גיד הנשה זכר לנס שקרה עם הגיד הנשה כמו שבפסח יש לאכול מצה זכר לנס שקרא למצה, ומדוע ציוותה התורה לא לאכול את גיד הנשה, היה צריך להיות הציווי להיפך לאכול כדי לזכור את הנס?!

יש לחקור האם מותר לתת מיסים ממעות מעשר כיון שנתנית מסים נחשב לצדקה או דילמא אסור.

הנה כתב הרמ"א (יו"ד סימן רמ"ט) שאין לעשות ממעשר כספים שאר דבר מצוה וכגון נרות לביהכ"נ אלא רק יתנו לצדקה.

וכתב שם הטורי זהב: דכל שכן דאסור לשלם מסים במעשר כספים, אף על גב דאיתא בגמרא במסכת בבא בתרא (דף ט) שאפילו מה שאומות העולם נוטלים בזרוע נחשב לצדקה, מכל מקום זה נקרא

"על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה" (ל"ב ל"ג)

ויש כמה טעמים מדוע אסרה התורה לאכול גיד הנשה: בספר החינוך כתב: כדי שתהיה רמז לישראל שאף על פי שיסבלו צרות רבות בגליות מיד העמים ומיד בני עשו, שיהיו בטוחים שלא יאבדו, אלא לעולם יעמוד זרעם ושמם, ויבוא להם גואל ויגאלם מיד צר, ובזכרם תמיד ענין זה על יד המצווה שתהיה לזיכרון, יעמדו באמונתם ובצדקתם לעולם, ורמז זה הוא לפי שאותו מלאך שנלחם עם יעקב אבינו, שבא בקבלה שהיה שרו של עשו, רצה לעקרו ליעקב מן העולם הוא זורעו ולא יכול לו, וציערו בנגיעת הירך, וכן זרע עשו מצער לזרע יעקב, ולבסוף תהיה להם ישועה מהם, כמו שמצינו באב שזרחה לו השמש לרפואתו ונושע מן הצער, כן יזרח לנו השמש של משיח וירפאנו ומצערנו ויגאלנו, אמן במהרה בימינו.

ובהדר זקנים לבעלי התוספות כתבו: כלומר כדי שאנו נזכור את הנס שיעקב ניצל מן המלאך שלא נגע אלא רק בכף ירכו ולא הרג אותנו.

תרוץ נוסף מובא בהדר זקנים לבעלי התוספות ובחזקוני: על שם שניזוק קבלו עליהם בניו שלא יאכלו מגיד הנשה, משל לאדם שחש בראשו תמיד ומקבל עליו שלא לאכול עוד מן הראש כדי שיהיה לו רפואה.

ועוד תרוץ אמרו הדר זקנים לבעלי התוספות: על כן על שלא עשו בני יעקב כהוגן שהניחוהו ללכת לבדו ולא עשו לו לוייה והזקק על ידם בגיד הנשה אסר הקדוש ברוך הוא עליהם גיד הנשה כדי שיהיו זריזים

ועוד אם היא מצוה לאכול אז על כרכך שיהיה זמן מתי לאכול, דאי אפשר לומר דיש מצוה לאכול כל יום גיד הנשה על כרכך התורה יקבע זמן, ואם כן היא מצוה עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות והתורה רצה שגם הנשים יזכרו הנס, על כן יש לאו, ועל לאו נשים מצוות. נראה לתרץ: דאם היא ציווי לאכול גיד הנשה לא היא ניכר שזה לצורך הנס שהרי אוכלים את כל הבהמה, לכן בהכרח ציווה התורה שלא לאכול גיד הנשה, בזה היא ניכר הנס.

האם מותר להיכנס לשירותים במסעדה שמוכרים שם טריפות ונבילות? הוכח מפרשת השבוע!

ויש להשיב דאין לדמות את הדברים, כיון שהכניסה להתפנות לנקביו היא מעשה חיובי, ואין בו זילות לכבוד שמים, אלא שעלולים לחשוד בו ולרנן עליו מה לירא ה' במסעדת פיגולים, ובכהאי גוונה אין צריך לחוש לחשד. ובפרט שמי שיעקוב אחריו מבואו ועד צאתו יראה שלא נכנס אלא רק למטרה אחת מותרת, לפנות נקביו. משא"כ במעשה דרבי יוחנן הרי עצם המעשה להוציא בערמה סוד רפואי מקצועי ולגלותו לרבים, הוא דבר לא הגון וישר, אלא שבכל זאת מותר לצורך פיקוח נפש של רבים, ולכן בדבר שבעצמותו יש בו עוולה, יש לחוש לחילול ה'.

ובדרך זה נוכל לבאר עוד כמה סוגיות כגון מהגמרא במסכת בבא קמא (דף פ ע"א) במעשה בחסיד שהיה גונח מלבו וקשר עז לכרעי מיטתו, ואמרו על כך חכמים 'לסטים מזוין בביתו' וביאר בספר חסידים, כי מעשה העז יביא לחילול ה' שמותר לגדל בהמה דקה בארץ ישראל, ואף על פי שהוא לצורך מצווה, מכל מקום עצם החזקת העז במקום ישוב הוא מעשה של עוולה במהותו כי פורץ גדר תקנת חז"ל שלא לגדל בהמה דקה במקום ישוב. וכן באותן מקומות שביארו חז"ל בגמרא במסכת יומא היכי דמי חילול ד' וכו' היינו כי הנהגה מסוימת לפי דרגתו הגבוהה של האמורא היא נחשבת שלילית כגון קניה בהקפה, יש לחוש לחילול ה', מה שאין כן בנידונו.

ועיקר הדבר שיש לחלק בין מקום שהפעולה היא חיובית אלא שהיא עלולה להביא לידי חשד, האם יש להתחשב בכך ולהימנע או לאו, יעויין בביאור המלאכת שלמה על המשנה במסכת שקלים (פ"ג מ"ב בהג"ה) וז"ל: מצאתי כתוב בספר שרש ישי (פירוש על מגלת רות עלה סב) שחיבר הרב ר' שלמה אלקבץ ז"ל וז"ל: אף על גב דאמרינן בירושלמי בשקלים ר' שמואל בר נחמן בשם ר' נתן בתורה נביאים ובכתובים מצינו שצריך לצאת ידי הבריות, כמו שצריך לצאת ידי המקום, יובן זה בבריות אשר נתן להם האלוהים מדע והשכל, לא שיהיה אחראי לכל, ויצטרך לצאת ידי חובתו גם מאיש שוגה ומפתי, וזה ממה שאמר התרגום במגילת רות (ג יא) ארום גלי קדם כל, יתבי תרע סנהדרין רבא דעמי, ארום אתתא צדיקתא אנת, ואית בך חילא לסבורא ניר פיקודיה דה'. כלומר - בועז אמר - עם כי ידעתי יש ויש פתאים ולצים יתלוצצו עלי לאמר ראו שופט ישראל שחמד יופי מואבית אחת בלבו ולא כולי עלמא דינה גמירי שהמואבית מותרת שזה שלשה ימים בלבד שנתחדשה הלכה עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית, עכ"ל. ואם כן גם בענייננו מכיוון שהאדם נפנה לנקביו והוא נכנס למקום המיועד לכך (כגון בתחנת דלק שמחויבים ע"פ החוק בעלי המסעדה לאפשר לכל אחד להתפנות שם, ועל דרך כן מקבלים את הזיכיון), אזי אין לו לחוש למה יאמרו הבריות.

והנה נאמר בגמרא במסכת נדרים (דף סב ע"ב) "אמר רבא שרי לצורבא מרבנן למיימר עבדה דנורה אנא לא יהיבנא כרגא, מאי טעמא לאברוחי ארי מיניה קאמר. והנה ביארו הראשונים (הר"ן תוספות ועוד ראשונים) שאף על פי שהמשמעות של "עבדה דנורה" היא סוג ע"ז, מ"מ הוא לבו לשמים שמתכוון שהוא עבד ד' עליו נאמר: "אש אוכלה הוא" (וכתב ברבינו בחיי על פרשת וישלח בביאור הפסוק: "כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלוהים" שיעקב אבינו החניף בזה לעשו כדי שייקח ממנו את המנחה, ואף על פי שאסור להתחנף לרשעים, מכל מקום "חנופה כזאת מותרת, לפי שהוא לשון כולל שני משמעויות לשבח ולגנאי... ואם יבין הרשע לשון השבח אין לחוש בזה" וראייתו מסוגייתנו שהתירו חכמים לתלמיד חכם לומר עבדה דנורה אנא, כדי שיניחו לו את המכס, לפי שהוא כולל לשון ע"ז

ואפשר להסביר זאת בכמה וכמה אופנים: אם היא מצוה לאכול אז היא זיכרון רק בשעת אכילה אבל שלא לאכול זוכרים כל הזמן דכל רגע מקיים הלאו כשאנו אוכלים כן זוכרים הנס תמיד.

ועוד אפשר לומר: שאם היא המצווה לאכול גיד הנשה היא מאוד קשה לקיימו דנהוג רק בבהמה ולא בעוף אם כן יצטרך כל אחד לשחוט בהמה שלם כדי לאכול כזית מן הגיד ובקושי אפשר לאכול מזה שתי אנשים ורק מי שיכול להשיג בהמה יכול לקיים המצווה אם כן שוב אין הנס זכור תמיד, מה שאין כן כשיש לאו כל אחד יכול לקיים המצווה וזוכרים תמיד הנס.

אוצר הספרים

בית המדרש "בית - יוסף"

לע"נ רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן

"זנתתי להם בביתי ובחזמותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אשר לא יכרת"

בחסדי שמים בעקבות ריבוי הלומדים בבית המדרש, אנו זקוקים בדחיפות לאוצר הספרים ספרי יסוד הלכה, ראשונים ואחרונים, מחשבה הגות ואגדה. וכן ספרות נוספות לטובת לומדי בית המדרש ומשתתפי השיעורים. בוא ותזכה להיות שותף בכל זכויות הלימוד!

ניתן להנציח על גבי הספרים בהקדשה מיוחדת לבריאות / הצלחה / נחת / שלום בית / זש"ק / ולע"נ קרובים וידידים לפרטים נוספים: הרב יוסף ויצמן 052-8144488

לתרומות:

בנק מרכנתיל דיסקונט 17 סניף: 621 מספר חשבון: 89099
ע"ש: קול אליה גבעת זאב.

ניתן לתרום גם בביט בטלפון מספר: 052-8144488

איש לרעהו יעזרו ולאחייו יאמר חזק ניתן לתרום מכספי מעשר לכתחילה!

580726644 רחוב קרית יערים 32 גבעת - זאב דוא"ל: koleliya@gmail.com

"וילאמר יעקב אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתתי מנדי כי על כן ראיתי פניך פני אלוהים ונתרצני" (לג י)

אדם נסע ברכבו והוצרך לנקביו בדחיפות בשיעור של "בל תשקצו", ועצר בתחנת דלק כדי להיכנס שם למסעדה ולהתפנות, אולם ראה שבמסעדה זו מוכרים נבילות וטריפות ודברים טמאים, והסתפק אם מותר להיכנס שם דשמה יש לחוש לחילול ה' שיראו אדם נשוא פנים שומר תורה ומצוות נכנס למקום כזה. מה עליו לעשות?

והתשובה היא: שאדם זה יכול להיכנס למסעדה הטרפה כדי להתפנות, ואין לו לחוש למה שיאמרו עליו הבריות, וכפי שאמר מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל דכיון שכעת הוא עוסק במצוות 'בל תשקצו' ועושה דבר מותר, אין לו לחוש לחילול ה'.

ולכאורה יש להעיר מהמעשה דרבי יוחנן והמטרוניתא המובא בגמרא במסכת יומא (דף פד ע"א) שרבי יוחנן חש בצפדינה (ומסביר רש"י: חולי שיניים המתחיל בפה וגומר בבני המעינים ומסוכן הוא). ור' יוחנן הערים על המטרוניתא שידעה את התרופה למחלה ולא רצתה לגלותה לציבור, אף שמתמא כוונתה הייתה שבביל לעשות רווחים מהסוד, והוא נשבע בערמה "לא לוקי ישראל לא מגלינא", כשבועה להפיש דעתה שלא יגלה את סודה, ולאחר מכן יצא ודרש בפירקא לציבור כולו את רפואת הצפדינה. ופריך הש"ס "והא אשתבע לה" וכיצד עבר על שבועתו, ומשני שהתכוון לאלוהי ישראל לא מגלינא הא לעמו ישראל מגלינא. ושוב פריך הש"ס "והא איכא חלול השם"? שהרי לדעת המטרוניתא עבר רבי יוחנן על השבועה, אף שכוונת שבועתו הייתה שונה, ותרצה הגמרא שלפני הגילוי לכלל הציבור הסביר לה את מסגרת השבועה שאינה מחייבת אותו כאמור, וממילא ליכא חילול השם. הרי לפנינו שאף שהוא עוסק במצוות ריפוי חולים בכל זאת יש לחוש לחילול ה'?

והנפקה מינה בין הפירושים אם אומר עבדה דעבודה זרה פלונית שאין לה כינוי לצד הקדושה, לדעת הר"ן ועימיה אסור, ולדעת הרשב"א מותר.

מכלל דבריו של הרשב"א יש להביא ראיה לדברינו שאם האדם עושה דבר חיובי, אלא שיחשדו בו שהוא מחלל ה' אין לו לחוש, ובפרט שמי שיראה את כל המעשה עד תומו יראה שכל כוונתו לא הייתה אלא להבריח את המכס ולא חייו לתת יקר וגדולה לע"ז. (חש"ח נדרים סב ע"ב).

קבלן שיפוצים שאוכל בשלחן אחד עם פועלים ערבים האם מותר לו לאכול בשר כאשר הם אוכלים חלב? הוכח מפרשת השבוע!

וכתב בדרכי תשובה (יו"ד סימן פ"ח ס"ק ב) שמדברי הפלתי משמע חידוש דאף בישראל ונכרי האוהבים זה לזה מותר לאכול על שולחן אחד בשר וחלב.

אבל ביד יהודה (סימן פ"ח ס"ק ב') בפירוש הארוך כתב שאם הישראל והגוי מכירים לכולי עלמא אסור להעלות על שולחן אחד בשר עם חלב.

וכן כתב הפרי תואר (יו"ד סימן פ"ח) להחמיר, אך כתב לחלק בין אם מעלין לנכרי על השולחן מאכלים שמביאים לו מביתו או אף שהם מכירים זה את זה ואינם מקפידים זה על זה אין לחוש, דאין לך היכר גדול מזה אם הישראל יודע שהוא מאכל של נכרי, ואין חילוק בין בשר נבילה וטריפה או שאר דבר איסור או גבינה בכל מקום מותר להעלות לנכרי על השולחן שאוכל עליו הישראל בשר, שכל שיודע הישראל שהוא של נכרי הויה ליה בכלל מינכר איסורה דלא גזרו בכהאי גוונא, אבל אם הביאו לפני הנכרי מאכל מביתו של ישראל אז אם אין מקפידים זה על זה אסור כמו שני ישראלים.

וכתב בספר דלתי תשובה (יו"ד סימן פ"ח סוף ס"ק ו') מובא בדרכי תשובה (סימן פ"ח) שאם הגוי אוכל מאכלי חלב כשר והוא שכיר אצל בעל הבית ישראל מותר להעלותו על השולחן שאוכל עליו הבעל הבית בשר ולא חיישינן דילמא אתי בעל הבית לאכול ממנו כמו שאמרו חז"ל בגמרא במסכת כתובות (דף נ"ז) השתא משלו נותן לו לאכול יאכל ממנו.

האם מלאכים אומרים שירה גם ביום או רק בלילה? הוכח מפרשת השבוע!

למשמרות, אבל מלאך פרטי המיועד למטרה ידועה אומר שירה גם ביום.

הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מתרץ בספרו פרדס יוסף החדש: על פי מה שמבואר בגמרא חגיגה שם הטעם שהמלאכים אומרים שירה רק בלילה, מפני כבודם של ישראל שיעיקר שירתם תפילתם ביום, ואין המלאכים רוצים לדחות את ישראל, אם כן, כל זה שייך דווקא אחרי שעם ישראל קם ונהיה לעם, המקלס את הקדוש ברוך הוא ביום, אבל בזמן שיעקב נאבק עם שרו של עשו, עדיין המלאכים היו שרים גם ביום, ולא היו נמנעים מכך, שהרי עוד לא היה עם ישראל בעולם.

עוד מתרץ הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א: יתכן שכונת הגמרא שהמלאכים אינם אומרים שירה אלא בלילה, היא רק על שירות ותשבחות המיוחדים להם. אבל שירה שעם ישראל אומר אותה ביום, גם המלאכים אומרים אותה ביחד עם ישראל ביום, וכגון קדושה "קדוש קדוש קדוש ה'" וכו' אומרים המלאכים ביחד עם ישראל, וכנאמר בנוסח תפילת מוסף: "כתר יתנו לך ה' אלוקינו מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי מטה, יחד כולם קדושה לך ישלשו", ואם כן יתכן, ששרו של עשו ביקש לשחררו לומר שירה, כיון שהגיע זמנו לומר שירה עם ישראל.

מי שיש לו אשה רשע האם מותר לנדור ולא לשלם כדי שתמות אשתו? הוכח מפרשת השבוע!

מתה, ומי שיש לו אשה רעה ונודר ואינו מקיים כדי שתמות אשתו, הוא טיפש דמיתת אשתו הוא לעונש, ולא לעשות לו נחת רוח, וכלפי זה אמר הכתוב "אם אין לך לשלם" פירוש שעשית זה כדי שתמות

כגון מולך, או עבד הש"י שנמשל לאש שכתוב בו 'אש אוכלה הוא', עיי"ש. ואכן הרשב"א בחידושו ביאר טעם אחר וז"ל: "דכיון שהוא אומר לא יהיבנא כרגא. מוכח מלתא דלא אמר כן משום דמודה למעשיהם אלא להפטר מן המכס שהיו הכומרים ואנשיהם פטורים ממנו, וצורבא מרבנן דקאמר אפי' צורבא מרבנן קאמר וכ"ש אדם אחר דאפילו בצורבא מרבנן ליכא משום חילול ה"י, עכ"ל.

"וירץ עשיו לקראתו וגו' וישקוהו" (לג ד).

איתא בספרי (במדבר ט' י) מובא ברש"י כאן על הא דתיבת וישקוהו מלא נקודות, יש שדרשו נקודה זו לומר שלא נשקו בכל לבו, אמר רבי שמעון הלכה בידוע שעשיו שונא ליעקב, אלא שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו.

הנה כתב מרן בשולחן ערוך (יו"ד סימן פ"ח) אסור להעלות על שולחן אחד בשר וחלב ואפילו בשר חיה ועוף.

יש לחקור קבלן שיפוצים שאוכל בשלחן אחד עם פועלים ערבים האם מותר לו לאכול בשר על שלחן אחד כשהם אוכלים חלב דהלכה בידוע שעשיו שונא ליעקב או דילמא אסור לאכול בשלחן אחד בשר עם חלב.

והנה הש"ך (יו"ד סימן פ"ח ס"ק ב') הביא בשם הר"ן פרק גיד הנשה (דף ל"ב ע"ב) דיבור א' דישראל מותר לאכול עם הנכרי בשולחן אחד, והנכרי אוכל בשר נבלה, דלא הרחיקו חכמים רק בבשר בחלב דהאי לחודה שרי והאי לחודה שרי, משמע מדברי הר"ן דיש איסור לישראל האוכל בשלחן אחד עם הגוי לאכול חלב או בשר כשהגוי אוכל בשר וחלב.

והקשה הפלתי (סימן פ"ח) על הר"ן: וז"ל ובאמת לא הבנתי מי שם אחווה ורעות בין יהודי לעכו"ם, הלא הלבבות רחוקות, ואין פירוד לבבות כפירוד הדתות, ואפילו שימת חן אסרוהו, ואם כן הויה ליה כאכסניה וכבני אדם שאינם מכירין זה את זה, והיש יותר איבה מבין שני בעלי דתות, נראים כאוהבים בשעת הנאתן וכו'.

"ויאמר שלחני כי עלה השחר".

איתא בגמרא במסכת חולין (דף צ"א ע"ב) אמר לו יעקב למלאך: גנב אתה או קוביוסטוס אתה שמתירא מן השחר, אמר לו: מלאך אני, ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו.

ובספר במפרסין אגרי הקשה: הלא איתא בגמרא במסכת חגיגה (דף י"ב ע"ב) כי אין מלאכי השרת אומרים שירה אלא בלילה, אם כן איך אמר המלאך כי הגיע זמנו לומר שירה בעלות השחר?

ונראה לומר על פי מה שכתב במהרש"א בחידושי אגדות על מסכת חגיגה שם לחלק בין מלאכים הנבראים בכל יום, שאין אומרים שירה אלא פעם אחת ביום שנבראו, לבין מלאכים כגבריאל ומיכאל, שאומרים שירה תמיד, לפי זה אתי שפיר.

ועוד נראה לתרץ על פי מה שכתב החזון איש (או"ח סימן י"ג מכתב ב') לחלק בין המלאכים הרגילים, לבין מלאך פרטי. והשירה האמורה כאן אינה השירה של המלאכים המתחלקים למשמרות, שהם מלאכים מיוחדים שנבראו לכך, אלא שיש עוד מלאכים לתעודות ידועות, שהם מלאכים פרטיים, וכזה היה שרו של עשו מלאך פרטי, וזו הפעם שרצה לומר שירה היה ביום, ובעוד לילה לא היה רשאי לכך, לפי זה, הגמרא בחגיגה שאומרת שאין מלאכי השרת אומרים שירה אלא בלילה, כוונתה למלאכים הרגילים המתחלקים

הנה החיד"א בספרו פתח עינים על הגמרא במסכת ראש השנה (דף ו' ע"א) וכן בספרו חומת אינך (משלי כ"ב) כתב וז"ל: שמעתי מהרב עיר וקדיש כמהר"ר גדליה חיון ז"ל שחז"ל אמרו שבעוון נדרים אשתו

אשתך, ועל זה אני אומר "למה ייקח משכבך" לעשות לך נחת רוח, אדרבה הוא צריך ליענש בעוון נדרים, ויענש בעונש אחר, ואשתו תהיה קיימת.

ועד אולי אפשר לומר דהנה אם יש לאדם אשה רעה, יש לו עצה להתפטר ממנה שיעשה נדר ולא יקיימו, לכן הזהירה התורה בפרשת

כי תצא (כ"ג כ"ד) "מוצא שפתיך תשמור" - אפילו אם יש לך בבית מוצא דהיינו אשה רעה דאשה רעה נקראת מוצא כמו שכתב שלמה המלך בספר קהלת (פרק ז') "ומוצא אני מר ממות את האשה" גם שפתיך תשמור, שאין לך היתר לעבור על נדרים.

מי שיש לו בת טובה האם יש לו חיוב לחתן אותה עם בחור רע שמא תחזירנו למוטב? הוכח מפרשת השבוע!

"ואת אחד עשר ילדיה" (לב כג).

יכולה לחזור בו אם נתקלקלה מכ"ש שלא ייתן את בתו ולמה נענש יעקב? ומתוך דהרי לשון רש"י קשה שכתב שמנעה מאחיו שמא תחזירנו למוטב דהויא ליה לכתוב שמנעה מאחיו ושמה הייתה חוזרת אותו למוטב, אלא על כרכך צריך לומר דכונת רש"י דאם יעקב היה מונעה משום שעשיו היה רשע ושמה יקלקל את בתו לא היה לו עונש, רק יעקב לא היה ירא מזה דידע בביתו שהיא צדקת ולא יקלקלה רק שמנעה מאחיו מחמת שהיה שונאו שהיה רשע גמור ולא הויה רוצה שתחזירנו למוטב, וזה דקדק רש"י שמא תחזירנו למוטב ר"ל דלא היה רוצה שתחזירנו למוטב, וכן מצינו בדוד שקלל לדואג האדומי יחתך ויסחך מאהל ושרשך מארץ החיים סלה והשי"ת הקפיד עליו.

וכן בתורה תמימה (הערות בראשית פרק לב הערה ט') הקשה צריך באור, היכן מצינו כהאי גונא, שיהא חובה על אדם למסור את בתו לרשע שמא תחזירנו למוטב, והלא כנגד זה יש חשש שמא יחזירנה הוא לרשעה, ואפשר לומר דבזה לא היי יעקב מסופק שהיא תחזירנו למוטב, אך מפני זה גופא לא רצה להשיאה אותה לו כדי שלא תחזירנו למוטב, כלומר שמשנאתו אותו לא היה רוצה זה גופא שיחזור למוטב, ולפי זה יהיה ביאור הלשון ברש"י שמא תחזירנו למוטב, כלומר שעל כן לא השיאה אותה לו שמא תחזירנו למוטב.

והחזון איש תירץ: שהיה גלוי וידוע ברוח הקודש שדינה תחזיר אותה למוטב, ואילו היה יעקב נותן אל לבו לדבר היה מגלה זאת ברוח הקודש אבל אנחנו לא יכולים לדעת לכן אנו אסור לעשות כן.

והנה במושב זקנים לבעלי התוס' הקשה וז"ל: וכי מי שיש לו אח משומד ישיא לו את בתו שהיא בתו' שנים כאשר הייתה דינה, ושמה יש לומר שקיבל עליו תשובה על מנת שלא יזלזל כמו שנאמר "נסעה ונלכה ואלכה לנגדך" בשווה ביהדות.

וברבינו עובדיה מברטנורה בספרו עמר נקא בפרשתן כתב לפי שיעקב נתכוון לרעה שלא היה רוצה שאחיו יהיה צדיק כדי שלא יתקיים בו הברכה הויה גביר לאחיך לכן נענש, דאם לא כן לא היה נענש דאדרבה היה נחשב לו לזכות שמנעה מרשע.

וכן בשו"ת מים חיים בקונטרס אוצרות חיים להגאון רבי חיים רפפורט הקשה הא קיימ"ל במרן בשולחן ערוך (אה"ע סימן נ ס"ק ה) דאם קלקל המשודך מעשיו יכולה לחזור בו וק"י מה אם כבר נשתדך

וכן בשו"ת מים חיים בקונטרס אוצרות חיים להגאון רבי חיים רפפורט הקשה הא קיימ"ל במרן בשולחן ערוך (אה"ע סימן נ ס"ק ה) דאם קלקל המשודך מעשיו יכולה לחזור בו וק"י מה אם כבר נשתדך

האם מותר להיות שדכן כדי לזווג עכו"ם? הוכח מפרשת השבוע!

"ויאמר לו אלוהים אני אל שדי פרה ורבה" (לה יא).

ומביא שמצא אחר כך כן בשו"ת חוות יאיר (סימן קפ"ח) ומובא בבאר היטב (יו"ד סימן ב' ס"ק ט"ו) וז"ל: המזווג בגוים אין איסור, ואין לומר, דלא עדיף ממה שאסור להניק ולהוליד, דכאן מי יימר שתוליד והוא גם רחוק ומי לנו גדול יותר מהרמב"ן שעשה לגוים רפואה שתלד כמו שכתב הרשב"א בתשובה, ומכל מקום קבלתי מפי גדולים וזקנים כי המתעסק באלה לא יצא נקי בניו משום שמקדיח תבשילו, ויש רמז לזה במקרא לא תתחתן בהם "כי יסיר".

חזינו מכל מה שהבאנו לעי"ל שמעיקר הדין אין שום איסור, אבל מכל מקום כיון שכתב שקיבל שלא ישדכו אז כדאי שלא לעסוק בזה, וגם דרך השדכנים אצלם להיות מסובים בראש השולחן ויש לחוש שישתה יין נסך, לכן צריך למנוע מלהיות שדכן לעכו"ם, והיכא דאין לו ברירה יתנה עמם שאין צריך לבא לסעודה.

ובכנסת הגדולה (יו"ד סימן קנ"ד) וכן הגהות הטור (אות ט"ז) כתב: דיש להסתפק אם מותר לזווג עכו"ם, ומביא בשם מהר"ם חלאווה דאסור, אבל מסיק דמותר כיון דישאל נהגים בו היתר, וכן בשו"ת זרע אמת (ח"ג סימן ק"ו) כתב להתיר לזווג עכו"ם ועיין בשו"ת בית דוד ליטער (סימן נ').

יש לחקור האם מותר לישראל להיות שדכן של שני גוים או דילמא אסור, וטעם האיסור הוא משום דאמרינן דמילד בן לעי"ז כמו אמרינן בגמרא במסכת עבודה זרה דאסור (דף כ"ו ע"א) וכן פסק מרן בשולחן ערוך (יו"ד סימן רנ"ד) שאסור לישראלית להיות מיילדת של גויה מפני שמיילדת בן לעי"ז.

הנה בשו"ת מהר"י אסאד (יו"ד סימן ר"ל ס"ק ב) נשאל האם מותר לזווג עכו"ם וז"ל: מילתא פשיטא דשרי מק"י, דגם לעשות רפואה כדי שהנכרית תתעבר מותר כמבואר בבדק הבית (יו"ד סימן קנ"ד) דדעת הרשב"א (בח"א סימן ק"כ) דמותר, וכותב המהר"י אסאד שראה את הרמב"ן בעצמו שעשה רפואה לעכו"ם כדי שתתעבר.

ואפילו לפי שיטת רבינו יונה המובא שם ששלח איגרת לרמב"ן וכתב לו שם: תבא עליך ברכה שאתה מרבה זרעו של עמלק, ואסר לעשות רפואה לעכו"ם כדי שתתעבר - התם ברפואה דווקא שתתעבר אסור, אבל שידוכין לבד כיון שאינו ברור שתלד או שתתעבר, והרי גם עכו"ם מצווים על לשבת יצרה כמו עבד כמו שמבאר תוספות בגמרא במסכת חגיגה (דף ב' ע"ב), עיין גיליוני השי"ס (שם) וכן בדברי התוספות בגמרא במסכת גיטין (דף מ"א ע"ב) אם כן מסייעים לו לקיים המצווה, וכל שכן דאפשר גם באופן שהישראל מקבל על כך תשלום עבור כך, ולכן נראה לי שמותר בלא שום פקפוק.

לאחר עספר שנים של הדפסת והפצת עלון זה בארץ ובחו"ל, פאחר והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות, לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם פאוד את כמות הדפסת והפצת העלונים. מעוניין לזכות את הרבים? אתה יכול בשמחה להדפיס עלון זה ולהפיצו באזור מגורך. ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזכו הרבים לבריאות אושר נחת וז"ש"ק ולע"ז קרובים וידידים. העעונוין להיות שותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים וכל לפנות לטלפון: 052-814448 ניתן ולהיות שותף בזיכו הרבים ולתרום בביט בטלפון: 052-8144488